

W jaki sposób mogę dochodzić odszkodowania lub naprawienia szkody w inny sposób od sprawcy czynu i do kogo należy skierować pozew?

Co do zasady w Portugalii odszkodowania należy dochodzić w toku postępowania karnego. Czyny zabronione będące przedmiotem postępowania karnego mogą stanowić również podstawę odpowiedzialności cywilnej, o ile stanowią one naruszenie interesów, z tytułu którego można ubiegać się o odszkodowanie za szkody majątkowe zgodnie z prawem cywilnym.

W kodeksie postępowania karnego (Código Processo Penal – CPP) ustanowiono zasadę adhezji, zgodnie z którą pozew cywilny o odszkodowanie z tytułu przestępstwa popełnionego na szkodę ofiary powinna ona wnieść w toku właściwego postępowania karnego. Odrębne rozpoznanie takiego powództwa przez sąd cywilny jest możliwe wyłącznie w przypadkach przewidzianych przepisami prawa i określonych w kodeksie postępowania karnego.

W przypadku gdy ofiara ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, zaś przestępstwo na jej szkodę popełniono w państwie innym niż państwo jej miejsca zamieszkania, może ona wnieść pozew/wniosek o odszkodowanie do organu odpowiedzialnego za rozpoznawanie takich pozwów/wniosków i orzekanie w ich sprawie w swoim państwie zamieszkania. Organ ten ma obowiązek przekazania pozwu/wniosku do właściwego organu państwa, w którym popełniono przestępstwo.

Na jakim etapie postępowania karnego powinienem wnieść pozew?

Ofiara ma obowiązek zgłoszenia zamiaru wniesienia pozwu o odszkodowanie jak najszybciej po złożeniu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa lub przed zakończeniem postępowania przygotowawczego. Następnie otrzymuje powiadomienie o wniesieniu aktu oskarżenia i przysługuje jej termin 20 dni na wniesienie pozwu o odszkodowanie.

Nawet jeżeli ofiara nie wniosła pozwu o odszkodowanie, sąd może – z urzędu i po uwzględnieniu sytuacji ofiary – nakazać pozwanemu zapłatę na rzecz ofiary odszkodowania z tytułu poniesionych szkód, chyba że sama ofiara zgłosi sprzeciw.

Jeżeli chodzi o ofiary przestępstw z użyciem przemocy, mogą one wnieść pozew o odszkodowanie w terminie jednego roku od dnia wydania prawomocnego wyroku.

Jeżeli w momencie popełnienia przestępstwa na szkodę ofiary była ona małoletnia, może wnieść pozew w terminie jednego roku od dnia, w którym osiągnie pełnoletność lub przestanie podlegać władzy rodzicielskiej.

O co mogę wnosić w pozwie i w jaki sposób mam przedstawić swoje roszczenie (wskazać łączną kwotę lub określić poszczególne szkody, utracone zyski i korzyści)?

Podstawą pozwu o odszkodowanie/zadośćuczynienie może być poniesienie:

szkody majątkowej: w tym strat wyrządzonych przestępstwem (na przykład kosztów leczenia szpitalnego, konsultacji, leków itp.) oraz utraconych korzyści (na przykład wynagrodzenia, którego nie otrzymywała w czasie niezdolności do pracy);

szkody niemajątkowej (krzywdy psychicznej): chociaż krzywdy nie można oszacować finansowo, można ją zrekompensować w ten sposób (na przykład krzywda mająca wpływ na dobre samopoczucie, godność lub dobrą reputację, z którą wiąże się cierpienie fizyczne, zaburzenie psychologiczne oraz stres emocjonalny).

Czy istnieje specjalny formularz pozwu dla takich roszczeń?

Nie. Pozew musi jedynie zawierać krótki opis okoliczności faktycznych stanowiących podstawę roszczenia ze wskazaniem poniesionych szkód oraz ich wartości.

Jeżeli jednak wartość roszczenia wynosi powyżej 5000 euro, pozew podlega opłacie sądowej i musi zostać wniesiony przez adwokata.

Kompensata wypłacana przez Skarb Państwa

W przypadku przestępstw z użyciem przemocy Skarb Państwa może wypłacić zaliczkę na poczet kompensaty. Należy wypełnić [specjalny formularz](#), w którym podaje się kwotę dochodzonej kompensaty, oraz załączyć określone dokumenty, takie jak deklaracja podatku dochodowego ofiary i powoda (jeżeli nie jest nim ofiara) za rok poprzedzający rok, w którym popełniono czyn zabroniony, a także dokumenty potwierdzające koszty wskazane w formularzu.

Ofiary przemocy w rodzinie mogą uzyskać zaliczkę na poczet kompensaty od Skarbu Państwa. W tym celu należy wypełnić [specjalny formularz](#). Do formularza należy załączyć dokumenty, o których mowa w lit. a).

Jakie dowody należy przedstawić na potwierdzenie roszczenia?

Ofiara ma obowiązek przedłożyć wszystkie dokumenty potwierdzające poniesione szkody (zob. pkt 1.1). Ma również obowiązek wskazać świadków, którzy mogą poświadczyć i potwierdzić, że ofiara poniosła szkody, z tytułu których domaga się odszkodowania.

Czy muszę uiścić opłaty sądowe lub ponieść inne koszty w związku z dochodzonym przeze mnie roszczeniem?

Jeżeli kwota roszczenia wynosi poniżej 5000 euro, pozew nie podlega żadnej opłacie i może go wnieść sama ofiara.

Jeżeli kwota roszczenia wynosi powyżej 5000 euro, pozew wnosi adwokat reprezentujący ofiarę. Pozew taki podlega opłacie sądowej, chyba że ofierze przyznano pomoc prawną.

Jeżeli chodzi o ofiary przestępstw z użyciem przemocy oraz przemocy w rodzinie, wysyłają one wniosek o wypłatę zaliczki do Komisji ds. Ochrony Ofiar Przestępstw (Comissão de Proteção às Vítimas de Crimes – CPVC). Nie ponoszą one żadnych kosztów ani opłat z tytułu złożenia tego rodzaju wniosku.

Jeżeli czyn zabroniony popełniono na terytorium innego państwa członkowskiego UE, wniosek można złożyć do CPVC, o ile wnioskodawca ma miejsce zwykłego pobytu w Portugalii.

Czy mogę uzyskać pomoc prawną przed postępowaniem lub w jego toku? Czy mogę ją otrzymać, jeżeli nie zamieszkuję w państwie, w którym prowadzone jest postępowanie?

Tak, w określonych okolicznościach można ubiegać się o pomoc prawną.

Ofiara ma prawo do otrzymania porady prawnej oraz wskazówek dotyczących jej roli w postępowaniu.

Jeżeli ofiara ma zamiar przystąpić do postępowania w charakterze powoda cywilnego, ma obowiązek złożyć wniosek o pomoc prawną na początkowym etapie postępowania. To samo dotyczy sytuacji, w której świadek chciałby, aby towarzyszył mu adwokat, ale nie ma wystarczających środków na pokrycie związanych z tym kosztów.

Można również ubiegać się o pomoc prawną polegającą na:

całkowitym lub częściowym zwolnieniu od opłaty sądowej;
wyznaczeniu adwokata i zapłacie jego honorarium; lub
rozłożeniu na raty opłat sądowych lub honorarium adwokackiego.

Uwaga: decyzje w sprawie wniosków o pomoc prawną podejmują organy zabezpieczenia społecznego na podstawie wzoru obliczeniowego, w którym uwzględnia się majątek, dochody i wydatki wnioskodawcy. Wnioski o pomoc prawną należy składać na formularzach udostępnianych nieodpłatnie przez służby zabezpieczenia społecznego. [Formularz](#) można złożyć osobiście, przesłać faksem, pocztą tradycyjną lub przez internet (w tym przypadku konieczne jest wypełnienie odpowiedniego formularza w wersji cyfrowej). Do wniosku należy załączyć zestaw dokumentów potwierdzających trudną sytuację finansową wnioskodawcy. Organ wydaje decyzję w terminie 30 dni. Ofiara nie ponosi żadnych opłat w związku ze złożeniem przedmiotowego wniosku.

W jakiej sytuacji sąd kamy oddali lub odrzuci mój pozew przeciwko sprawcy czynu?

Jeżeli nie wydano wyroku skazującego za przestępstwo.

Jeżeli ofiara nie jest w stanie udowodnić, że poniosła szkody.

Czy mogę zaskarżyć to orzeczenie lub dochodzić innych sposobów naprawienia szkody?

Tak. Takie orzeczenie można zaskarżyć, jeżeli ofiara przystąpiła do postępowania jako powód cywilny.

Jeżeli z dowolnego powodu sąd pozostawił powództwo bez rozpoznania, można również wnieść sprawę do sądu cywilnego w zwykłym trybie.

Jeżeli zostanie mi przyznane odszkodowanie, w jaki sposób mogę zapewnić wykonanie wyroku sądowego wobec sprawcy czynu i jaką pomoc w tym zakresie mogę uzyskać?

Tak. Jeżeli pozwany nie zapłaci odszkodowania dobrowolnie, ofiara może wnieść o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, tj. może zwrócić się do sądu o wykonanie orzeczenia zasądzającego odszkodowanie, na przykład przez zajęcie wynagrodzenia, rachunków bankowych, nieruchomości lub ruchomości, aż do uzyskania kwoty odszkodowania zasądzonej na rzecz ofiary.

Ostatnia aktualizacja: 07/04/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.